

**TURUN
YLIOPISTO**

Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukeminen:

ympäristön muokkaaminen ja pedagogiset keinot varhaiskasvatuksessa

Kandidaatintutkielma

Laatija:
Mimosa Kylänpää

14.5.2025

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kandidaatintutkielma

Tekijä: Mimosa Kylänpää

Otsikko: Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen tukeminen: ympäristön muokkaaminen ja pedagogiset keinot

Ohjaaja: Yliopiston lehtori Anitta Melasalmi

Sivumäärä: 33 sivua

Päivämäärä: 14.5.2025

Tavoitteet. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemista varhaiskasvatuksessa toimintaympäristöä muokkaamalla ja pedagogisin keinoin. Johdannossa perusteltiin aiheen ajankohtaisuutta ja merkitystä erityisesti varhaiskasvatuksen näkökulmasta ilman lääketieteellistä diagnoosikeskeisyyttä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millä tavoin varhaiskasvatuksen opettaja voi tukea ylivilkasta ja impulsiivista lasta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä ympäristöä muokkaamalla, että pedagogisilla ratkaisulla.

Menetelmät. Tutkimus toteutettiin integroivana kirjallisuuskatsauksena, jossa hyödynnettiin PRISMA-menetelmää ja haettiin vertaisarvioituja artikkeleita Eric-tietokannasta vuosilta 2015–2025. Lopulliseen tarkasteluun valikoitui 10 artikkelia, joiden avulla analysoitiin aiheen tutkimuksellista kenttää ja tunnistettiin keskeiset tukikeinot. Aineisto on valikoitunut tutkimuskysymysten, aihepiirin ja määriteltujen sisällyttämisen- ja poissulkukriteerien avulla.

Tulokset ja johtopäätökset. Tuloksissa ilmeni, että johdonmukaisesti jäsennellyt oppimisympäristö, visuaaliset tuet ja mahdollisuus fyysiseen aktiivisuuteen edistivät ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen keskittymistä ja itsesäätelyä. Pedagogisista keinoista keskeisiä olivat ennakoiva ohjaus, yksilöllinen tuki, sensitiivinen vuorovaikutus ja vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö. Johtopäätöksenä todettiin, että oppimisympäristön ja pedagogisten keinojen tietoinen suunnittelu vaikutti myönteisesti lapsen toimintaan ja oppimiseen. Tutkimus osoitti myös tarvetta lisätutkimukselle varhaiskasvatuksen menetelmien vaikuttavuudesta sekä opettajien täydennyskoulutuksesta. Tutkimusaineistona on Eric-tietokannasta löytyvät vertaisarvioidut tutkimusartikkelit.

Avainsanat: impulsiivisuus, integroiva kirjallisuuskatsaus, pedagogiset keinot, toimintaympäristö, varhaiskasvatus, ylivilkkaus,

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Teoreettinen viitekehys	3
2.1	Ylivilkkaus ja impulsiivisuus	3
2.2	Oppimis- ja toimintaympäristö	4
2.2.1	Sosiaalinen toimintaympäristö	5
2.2.2	Fyysinen toimintaympäristö	6
2.2.3	Psyykkinen toimintaympäristö	6
2.2.4	Toimintaympäristön muokkaaminen	7
2.3	Pedagogiset keinot	9
3	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	11
4	Menetelmä	12
4.1	Integroiva kirjallisuuskatsaus	12
4.2	Tutkimusprosessi	12
4.3	Sisäänotto- ja poissulkukriteerit	14
4.4	Aineiston keruu, seulonta ja laadun arviointi	14
4.5	Tutkimusaineiston kuvaus	19
5	Tulokset	20
5.1	Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukeminen ympäristöä muokkaamalla	22
5.2	Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukeminen pedagogisia keinoja käyttäen	25
6	Pohdinta	29
7	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	32

1 Johdanto

Tutkimuksen aihe valikoitui pitkälti oman mielenkiintoni ja aiheen ajankohtaisuuden perusteella. Halusin tutkia aihetta nimenomaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta, ikään kuin diagnoosien yläpuolelta, ottamatta kantaa tai tarkastelematta erityisesti ylivilkkaaseen ja impulsiiviseen käytökseen johtavaa diagnoosia. Keskiössä on käytösmallit ja ylivilkkaan sekä impulsiivisen lapsen toiminta, joka johtaa ajatukseen toimintaympäristön muokkaamisesta suotuisammaksi enemmän tukea tarvitsevalle lapselle (Käypähoito, 2014).

Erilaiset aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöt sekä neuropsykiatriset häiriöt diagnosoidaan tyypillisesti vasta kouluiässä, mutta ne ilmenevät jo varhaiskasvatusikäisenä muun muassa ylivilkkautena ja impulsiivisuutena (Puustjärvi, Huhdanpää & Korhonen 2023). Tutkin asiaa varhaiskasvatuksen näkökulmasta, joten tutkimuksessani huomioidaan, autismikirjo, kielelliset erityisvaikeudet, uhmakkuus-, ahdistuneisuus-, sekä muut diagnosoimattomat häiriöt ja äkillisesti kehittyvät oireet, jotka ilmenevät ylivilkkautena ja impulsiivisuutena.

Tutkimuksen aihe kytkeytyy kiinteästi varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, joissa korostetaan jokaisen lapsen oikeutta saada tukea kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen toiminnan tukeminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä ympäristön muokkaamista, pedagogista herkkyyttä ja suunnitelmallista tukea, jotta lapsi voi osallistua täysipainoisesti ryhmän toimintaan. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia, esteettömiä ja eri tavoin oppivia lapsia tukevia. Lisäksi henkilöstön tehtävänä on edistää lapsen itsesäätelytaitoja ja vahvistaa osallisuutta yhteisössä (Opetushallitus [OPH], 2022). Näiden periaatteiden valossa on tärkeää tutkia, millaisia keinoja varhaiskasvatuksessa voidaan käyttää ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten tukemiseksi käytännössä.

Liian aikainen ADHD- diagnoosi voi todellisuudessa kertoa hitaasta kypsymisestä, ylimitoitetuista odotuksista, kasvuympäristön stressitekijöistä, kehityksellisistä häiriöistä sekä somaattisesta, neurologisesta, tai psykiatrisesta häiriöstä LÄHDE. Tämän vuoksi diagnoosi tehdään vasta kouluiässä erityisellä huolellisuudella sekä systemaattisuudella ja se kattaa lapsen kokonaistilanteen, eikä perustu pelkästään ADHD-oirekartoituslomakkeisiin (Puustjärvi ym., 2023). Varhaiskasvatuksen piirissä olevien ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten hoidossa ensisijaista ovat psykososiaaliset hoitomuodot, kuten lapsen ympäristön muokkaaminen toimintakykyä tukevaksi, säätelytaitojen tukeminen ja ohjaaminen toivottuun käyttäytymiseen (Puustjärvi ym., 2023).

Tässä tutkimuksessa perehdytään ylivilkkaan sekä impulsiivisen lapsen oppimisen tukemiseen selvittämällä ympäristön muokkaamisen keinoja kirjallisuuskatsauksen avulla. Lisäksi etsitään

tutkimuskirjallisuudesta pedagogisia keinoja, joilla opettaja voi tukea ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimista. Tämän tutkimuksen keskeisimmät käsitteet, joita avataan tarkasti seuraavassa osiossa ovat ylivilkkaus ja impulsiivisuus, oppimis- ja toimintaympäristö ja pedagogiset keinot ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemisessa.

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä osiossa esitellään tutkimuksen teoreettinen viitekehys. Tutkimuksen teoria rakentuu ylivilkkauksen ja impulsiivisuuden, oppimis- ja toimintaympäristön sekä pedagogisten keinojen ympärille. Ensimmäisessä luvussa tarkastellaan ylivilkkauksen ja impulsiivisuuden käsitteitä sekä niiden merkityksiä. Tämän jälkeen kuvataan oppimis- ja toimintaympäristön käsitteitä, jaotellaan se kolmeen osa-alueeseen sekä tarkastellaan oppimis- ja toimintaympäristön muokkaamisen keinoja. Viimeinen luku käsittelee pedagogisten keinojen hyödyntämistä ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemisessa.

2.1 Ylivilkkaus ja impulsiivisuus

Ylivilkasta ja impulsiivista lasta voidaan kuvata käyttäytymispiirteiden mukaan. Tällaiset piirteet voivat ilmetä hallitsemattomuutena, jatkuvana liikkumisena ja vaikeutena säädellä tunteita ja reaktioita. Ylivilkas ja impulsiivinen lapsi saattaa olla hyvin reaktiivinen ympäristön ärsykkeisiin, ja hänen impulsiivinen käytöksensä voi johtaa siihen, että toiminta on ennakoimatonta ja harkitsematonta (Pihlaja & Viitala, 2018; Matilainen & Hewitt, 2025). Sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävän ICD-10-tautiluokituksen mukaan yliaktiivisuuden ja impulsiivisuuden voi tunnistaa alla olevassa taulukossa lueteltujen piirteiden avulla (Käypä hoito, 2019).

Taulukko 1

ICD-taulukon mukaiset yliaktiivisuuden ja impulsiivisuuden piirteet (mukaien Käypä hoito 2019)

Yliaktiivisuus	Impulsiivisuus
Potilas liikuttelee usein levottomasti käsiään tai jalkojaan tai väentelehtii tuolillaan.	Potilas vastaa usein jo ennen kuin kysymykset ovat valmiita ja estää vastauksellaan toisten tekemiä kysymyksiä.
Potilas lähtee usein liikkeelle luokassa tai muualla tilanteissa, joissa edellytetään paikalla pysymistä.	Potilas ei usein jaksa seistä jonossa tai odottaa vuoroaan peleissä tai ryhmissä.
Potilas juoksentelelee tai kiipeilee usein tilanteissa, joissa se ei kuulu asiaan (nuorilla tai aikuisilla voi esiintyä pelkkänä levottomuuden tunteena).	Potilas keskeyttää usein toiset tai on tunkeileva (esim. tunkeutuu toisten keskusteluihin ja peleihin).
Potilas on usein liiallisen äänekkäs leikkiessään tai ei onnistu paneutumaan hiljaa harrastuksiin.	Potilas puhuu usein liian paljon ottamatta huomioon tilanteen vaatimaa pidättyväisyyttä.
Potilas on motorisesti jatkuvasti liian aktiivinen, eikä hänen aktiivisuutensa oleellisesti muutu sosiaalisen ympäristön mukaan tai ulkoisista vaatimuksista.	

Matilainen & Hewitt (2025) määrittelevät ylivilkkauden aktiivisuudeksi, jossa lapsen fyysinen liikkuminen tai puheenvuorot ovat jatkuvia ja saattavat häiritä muiden lasten keskittymistä. Ylivilkkautensa vuoksi lapsi saattaa häiritä myös omaa oppimistaan, sillä hän voi olla vaikeuksissa keskittymisen ja tehtävien loppuun saattamisen kanssa (Matilainen & Hewitt, 2025).

Impulsiivisuus ilmenee kyvyttömyytenä jarruttaa äkillisiä reaktioita, mikä saattaa johtaa kiinteisiin tunneilmaisuuksiin tai päänäpistöihin, kuten muiden keskeyttämiseen tai asioiden tekemiseen ilman harkintaa (Matilainen & Hewitt, 2025). Nämä käyttäytymismallit voivat olla erityisen haastavia varhaiskasvatuksessa, jossa odotetaan kykyä osallistua ryhmän toimintaan ja noudattaa yhteisiä sääntöjä. Impulsiivisuus voi estää lapsen kykyä suunnitella toimintaansa tai ottaa huomioon muiden tunteet ja tarpeet, mikä saattaa johtaa sosiaalisiin konflikteihin ja tunteiden säätelyn vaikeuksiin (Matilainen & Hewitt, 2025).

2.2 Oppimis- ja toimintaympäristö

Toiminta ja oppimisympäristön käsite varhaiskasvatuksessa on laaja, moniosainen ja niitä saatetaan käyttää, joissakin asiayhteyksissä rinnakkain. Toiminta- ja oppimisympäristöön sisältyy monia tekijöitä, jotka yhdessä luovat kokonaisuuden lapselle oppimisen ja kehittymisen tueksi.

Toimintaympäristöllä viitataan siihen ympäristöön varhaiskasvatuksessa, jossa lapsi oppii ja toimii (Manninen & Ylilehto 2007). Oppimisympäristöllä kuvataan lähinnä luokkahuoneympäristöä, johon opetuskin on perustunut. Myöhemmin termiin on lisätty sosiaalinen ja psyykinen näkökulma (Manninen & Ylilehto, 2007).

Oppimisympäristö on paikka tai yhteisö, jossa ihmisillä on käytössään erilaisia resursseja, joiden avulla he voivat oppia ymmärtämään erilaisia asioita ja kehittämään mielekkäitä ratkaisuja erilaisiin ongelmiin (Wilson, 1996). Tässä tutkimuksessa oppimis- ja toimintaympäristön lisäksi käytän sanaa ympäristö, jolla viitataan varhaiskasvatuksen ympäristön kokonaisvaltaisuuteen, mukaan lukien toiminta- sekä oppimisympäristön piirteet. Ympäristö sisältää fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen ulottuvuuden, joita voidaan tietoisesti ja pedagogisin keinoin muokata lapselle eduksi. Manninen ja Ylilehto (2007) kuvaavat oppimisympäristöä viiden näkökulman avulla (katso kuvio 1 s.5).

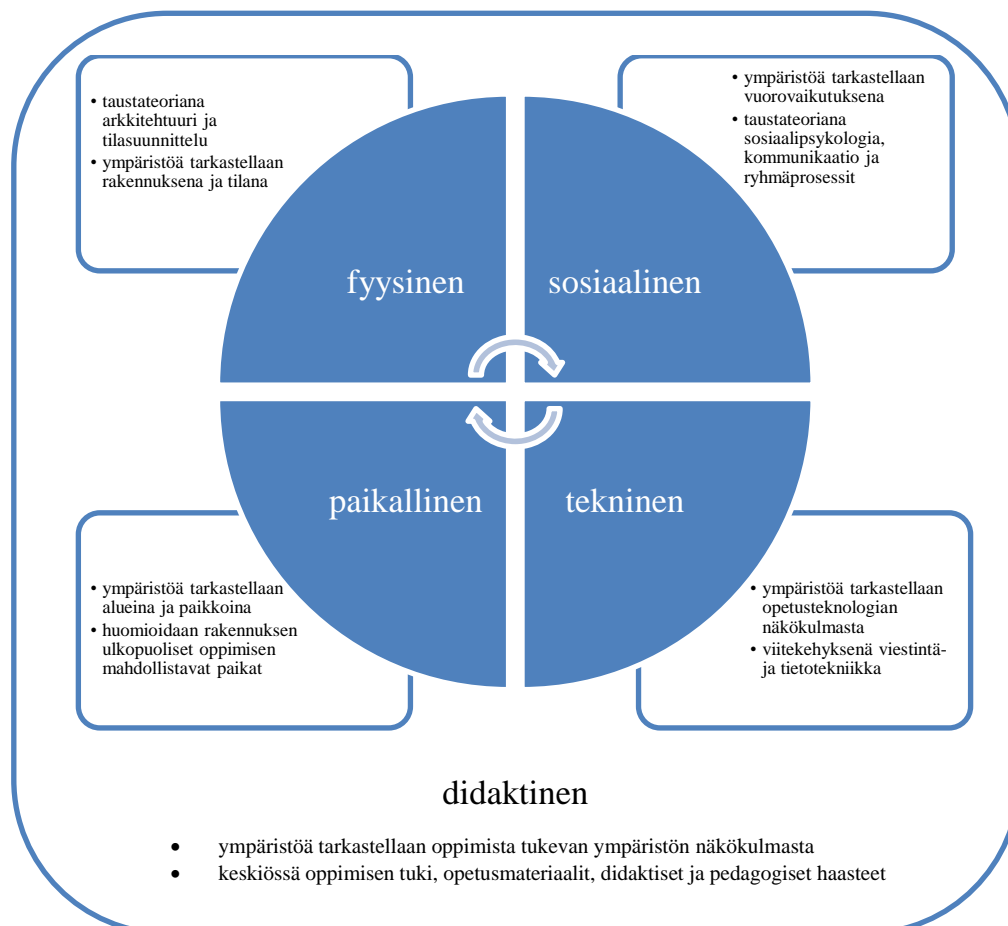
Ylivilkkaat ja impulsiiviset lapset tarvitsevat erityistä tukea itsesäätelyyn, ja heidän ympäristönsä tulee olla ennakoitava ja turvallinen, jotta he voivat oppia hallitsemaan impulssejaan ja tunteitaan (Pihlaja & Viitala, 2018). Toimiva ympäristö korostaa lapsen omaa aktiivisuutta ja itseohjautuvaa oppimista sekä tarjoaa lapselle mahdollisuuden olla suoraan vuorovaikutuksessa opittavan asian kanssa.

Toimintaympäristön tulisi tarjota lapselle oppimista käynnistäviä innostavia asioita, oppimista vaativia haasteita ja ongelmia, ongelman ratkaisuun tarvittavia ratkaisumalleja ja informaatiota, oppimista

tukevia välineitä ja rakenteita, harjoittelu ja kokeilumahdollisuuksia sekä toimivan sosiaalisen vuorovaikutuksen (Manninen & Ylilehto, 2007).

Kuvio 1

Oppimis- ja toimintaympäristö Manninen & Ylilehto2007 mukaillen

2.2.1 Sosiaalinen toimintaympäristö

Opetussuunnitelman mukaan sosiaalinen toimintaympäristö ei käsitteenä kata vain fyysistä tilaa, vaan se rakentuu yhteisön vuorovaikutustilanteiden ja suhteiden kautta (OPH, 2022). Sosiaalinen toimintaympäristö varhaiskasvatuksessa ilmentää lapsen ja aikuisten sekä muiden ryhmässä toimijoiden välistä vuorovaikutusta (Sundberg, 2023). Pihlaja ja Viitala (2018) esittävät, että sosiaalinen toimintaympäristö tukee lapsen sosiaalisten taitojen kehitystä, mikäli toimintaympäristö tukee ja edistää myönteistä ilmapiiriä, jossa lapsi kokee itsensä osaksi yhteisöä. Sosiaalinen toimintaympäristö koostuu niistä suhteista ja kokemuksista, joita lapsi kokee osana suurempaa ryhmää (Pihlaja & Viitala, 2018; Sundberg, 2023).

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tehtävänä on luoda ympäristö, jossa lapsi kokee itsensä hyväksytyksi (OPH, 2022). Tällaisessa ympäristössä lapsi kokee itsensä merkittäväksi ja osaksi ryhmää, joka vaikuttaa myönteisesti kykyyn oppia ja turvallisuuden tunteeseen (Pihlaja & Viitala 2018; Sundberg, 2023). Lapselle, joka kokee haasteita vuorovaikutuksessa, esimerkiksi yliaktiivisuuden tai impulsiivisuuden vuoksi, onnistuneesti luotu sosiaalinen toimintaympäristö ei ole vain vuorovaikutuksen paikka, vaan keino ja väline, joka mahdollistaa oireilevan lapsen hyvinvoinnin edistämisen ja tukemisen (Sundberg, 2023). Psykkisesti oireilevan lapsen osalta sosiaalisen toimintaympäristön rakentaminen vaatii siis erityistä tukea ja pedagogista osaamista (Talala 2019). Ympäristön on oltava ennakoitava, rauhallinen ja aikuisten on pystyttävä tarjoamaan erityistä tukea lapselle vuorovaikutustilanteissa, sillä he toimivat mallina lapselle (Pihlaja & Viitala, 2018).

2.2.2 Fyysinen toimintaympäristö

Fyysisellä toimintaympäristöllä varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan joustavia, pedagogisesti suunniteltuja ja monipuolisia tiloja ja välineitä, jotka antavat lapselle mahdollisuuden leikkiä, tutkia, oppia ja kehittää fyysisiä- ja sosiaalisia taitojaan (Sundberg, 2023). Fyysinen toimintaympäristö onnistuneena tukee lapsen osallistumista aktiivisesti ja kehittää vuorovaikutustaitoja. Onnistuneen fyysisen toimintaympäristön tulee huomioida erityistä tukea tarvitsevat lapset, jotta sen vaikutukset ovat myönteisiä lapsen oppimisprosessiin, ja kaikilla lapsilla on tasavertaiset lähtökohdat oppia ja nauttia lapsuudesta varhaiskasvatuksen piirissä (Pihlaja & Viitala, 2018; Sundberg, 2023). Tällöin fyysisen toimintaympäristön luomisessa on otettava huomioon erilaiset haasteet ja tarpeet, jolloin tukea tarvitsevat lapset voivat nauttia turvallisesti ympäristöstä (Sundberg, 2023). Fyysinen toimintaympäristö tulee suunnitella houkuttelevaksi ja omatoimisuuteen johdattelevaksi. Tehtävien ja liikkumisen tueksi käytetään siihen soveltuvia välineitä ja aisteja houkuttelevaa esineistöä. Perusajatuksena on, että omaehtoinen aktiivisuus ja liikkuminen johdattaa lasta myös muihin oppimisprosesseihin (Pihlaja & Viitala, 2018).

Pihlajan ja Viitalan (2018) mukaan fyysisen toimintaympäristön tulee tukea lapsen itsenäisyyttä ja kehitystä. Näin ympäristö mahdollistaa jokaiselle osallistumisen aktiviteetteihin, ja täten edistää niin kognitiivisia- kuin sosiaalisia taitoja. Tilan ja välineiden huolellinen valinta, edistää lapsen osallistumista yhteisölliseen toimintaan (OPH, 2022). Välineiden ja tilojen tulee tukea sekä yksilöllistä, että yhteisöllistä oppimista. Opetussuunnitelman mukaan ympäristöstä tulee tehdä esteetön, turvallinen, monipuolinen ja lapsen yksilöllisen kehityksen tarpeet huomioiva.

2.2.3 Psyykinen toimintaympäristö

Psyykinen toimintaympäristö on aina yksilöllinen, ja siihen liittyvät tekijät, kuten oppijan kognitiiviset kyvyt, emotionaalinen tila ja motivaatio, voivat vaihdella merkittävästi. Manninen ja

Ylilehto (2007) painottavat, että oppimisympäristön tulee ottaa huomioon nämä yksilölliset erot, jotta oppiminen voisi olla mahdollisimman tehokasta ja mielekästä. Oppimisympäristön joustavuus ja mukautuvuus ovat tärkeitä tekijöitä, jotka mahdollistavat oppijan yksilöllisten tarpeiden huomioimisen. Emotionaalinen ilmapiiri ja motivaatio ovat tärkeitä oppimisen kannalta, sillä ne vaikuttavat suoraan oppimismotivaatioon ja sitoutumiseen oppimisprosessiin. Manninen ja Ylilehto (2007) huomauttavat, että oppimisympäristön tulisi luoda turvallinen ja kannustava ympäristö, joka tukee positiivisia tunnekokemuksia ja auttaa ylläpitämään oppijan motivaatiota.

Kognitiivinen toimintaympäristö on keskeinen osa psyykkistä ympäristöä ja se liittyy yksilön kykyyn prosessoida tietoa, ratkaista ongelmia ja oppia uusia taitoja. Kognitiivisen ulottuvuuden voidaan katsoa tukevan oppijan ajatteluprosesseja, kuten päättelyä, muistia ja ongelmanratkaisua. Manninen ja Ylilehto (2007) esittävät, että oppimisympäristön tulee edistää ja tukea näitä prosesseja tarjoamalla oppijalle mahdollisuuksia aktiiviseen ja syvälliseen ajatteluun.

2.2.4 Toimintaympäristön muokkaaminen

Varhaiskasvatuksessa toimintaympäristön muokkaaminen kuuluu pedagogisiin järjestelyihin ja työtapoihin (OPH, 2022). Tutkimuksessa esitellään toimintaympäristön muokkaaminen Puustjärvi ym. (2023) mukaisesti kuvallisiin ohjeisiin, vireystilan säätelyä helpottaviin apuvälineisiin, toimintakykyä häiritsevien ärsykkeiden tunnistamiseen ja niiden poistamiseen sekä aikuisen läsnäoloon.

Oppimisympäristön kokonaisvaltainen suunnittelu

Matilainen ja Hewitt (2025) korostavat fyysisen, toiminnallisen ja psyykkisen oppimisympäristön suunnittelun merkitystä erityisesti neurokirjon lasten, kuten ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten, tukemisessa. Ympäristön muokkaaminen on sekä ennaltaehkäisevä että aktiivinen tukitoimi. Se ei ainoastaan auta hallitsemaan ylivilkkasta tai impulsiivista käyttäytymistä, vaan ennen kaikkea tukee lapsen mahdollisuuksia osallistua, oppia ja kokea onnistumisen elämyksiä turvallisessa ja hallittavassa arjessa (Matilainen & Hewitt, 2025; Sundberg, 2023).

Häiriötekijöiden tunnistaminen ja poistaminen

Ympäristöä voidaan muokata poistamalla ja tunnistamalla häiriötekijöitä, joilla on negatiivinen vaikutus lapsen oppimiseen. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi liialliset tavarat, lelut, huomion kiinnittävä melu ja digilaitteet (Puustjärvi, 2023).

Moniaistisuus ja visuaaliset tuet

Moniaistisuuden hyödyntäminen opetusympäristössä tukee erityisesti ylivilkkaita ja impulsiivisia lapsia, joilla ilmenee oppimis- ja keskittymisvaikeuksia (Koivula ym., 2022).

Ensimmäinen keskeinen tukikeino on selkeästi jäsenneilty ja visuaalisesti ohjattu tila. Ympäristön visuaaliset rajaukset – esimerkiksi matot, hyllyt tai tilan jakaminen eri toiminnoille – auttavat lasta hahmottamaan, mitä missäkin tehdään, ja näin tukevat oman toiminnan ohjaamista (Matilainen & Hewitt, 2025). Visuaaliset tuet, kuten kuvalliset aikataulut ja tehtäväohjeet, tarjoavat lapselle struktuuria, joka vähentää impulsiivisia reaktioita ja auttaa siirtymisissä (Koivula ym., 2022).

Selkeät ja ennakoitavat rutiinit

Yksi keskeinen tapa muokata toimintaympäristöä on luoda selkeät ja ennakoitavat rutiinit. Pihlaja ja Viitala (2018) korostavat, että lapselle, joka on ylivilkka ja impulsiivinen, tärkeää on tietää, mitä odottaa seuraavaksi. Ennakoitavuus ja johdonmukaisuus vähentävät turhautumista ja ahdistusta, mikä voi lieventää impulsiivista käytöstä. Esimerkiksi päivittäisten aikarajojen ja toimintojen selkeä rakenne auttaa lasta hallitsemaan omaa käyttäytymistään ja tunteitaan (Pihlaja & Viitala, 2018; Sundberg, 2023). Kasvattajien on tärkeää luoda selkeät rutiinit ja tarjota myönteistä palautetta lapsen onnistumisista, jotta impulsiivinen käyttäytyminen voidaan hallita. Yksilöllinen tuki ja jatkuva vuorovaikutus voivat auttaa lasta tunnistamaan omia tunteitaan ja oppimaan rauhoittumisharjoituksia, jotka tukevat itsehillintää (Pihlaja & Viitala, 2018).

Ärsykkeiden hallinta ja sensomotorinen säätely

Ärsykkeiden hallinta on tärkeä tekijä oppimisympäristön muokkaamisessa. Ylivilkkaat lapset ovat usein herkkiä ympäristön kuormittaville ärsykkeille, kuten melulle, kirkkaalle valolle tai visuaaliselle hälylle. Akustinen ja visuaalinen ympäristö tulee huomioida siten, että se tukee keskittymistä ja rauhoittumista (Matilainen & Hewitt, 2025). Esimerkiksi rauhoittumispaikan tarjoaminen tai tilan pehmentäminen äänieristetyillä ratkaisuilla voi vähentää ylireagoitua ja auttaa lasta palautumaan. Matilainen ja Hewitt (2025) nostaa esiin myös sensomotoristen säätelytarpeiden huomioimisen tilasuunnittelussa. Ylivilkka lapsi hyötyy mahdollisuudesta liikkua, purkaa energiaa turvallisesti ja käyttää aistejaan tarkoituksenmukaisesti. Tällaisia voivat olla esimerkiksi keinuhetket, pehmeät istuimet tai "painopeittotauot", jotka auttavat lapsen hermoston säätelyä ja parantavat keskittymiskykyä (Matilainen & Hewitt, 2025).

Ennakoitavuus siirtymätilanteissa

Toiminnan ennakoitavuus ympäristön avulla on keskeinen tukikeino. Kun varhaiskasvatusympäristö toimii johdonmukaisesti ja siirtymät ovat selkeästi valmisteltuja, impulsiivisen lapsen on helpompi pysyä mukana toiminnan rytmissä (Matilainen & Hewitt, 2025; Sundberg, 2023). Matilainen ja Hewitt (2025) korostavat, että siirtymiin tulisi sisällyttää ennakoivia vihjeitä, kuten äänimerkkejä, kuvakortteja tai aikarajoja. Näiden avulla lapsi saa aikaa valmistautua tulevaan tilanteeseen, mikä vähentää impulsiivista käyttäytymistä.

2.3 Pedagogiset keinot

Ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten tukemisessa keskeistä on ennakoiva, rakenteinen ja sensitiivinen pedagogiikka, joka ottaa huomioon yksilölliset säätelyhaasteet ja toimintakyvyn vaihtelun. Selkeä ja johdonmukainen päivärytmi vähentää lapsen kuormittumista ja tukee keskittymistä (Heiskanen & Syrjämäki, 2020). Matilaisen ja Hewittin (2025) mukaan opettajan rooli on tukea lapsen itsesäätelytaitoja ja ohjata käyttäytymistä lempeästi kohti tavoitteita, ei pelkästään rajoittaa ei-toivottua toimintaa. Tämä edellyttää selkeitä rakenteita, visuaalisia tukia sekä oppimisympäristön sopeuttamista niin, että lapsi voi osallistua aktiivisesti ja turvallisesti (Matilainen & Hewitt, 2025). Matilainen ja Hewitt (2025) esittelevät pedagogisen työkalun, ABC-mallin, joka toimii pedagogisena työkaluna. Se auttaa ymmärtämään lapsen käyttäytymisen taustalla olevia tekijöitä. Malli koostuu kolmesta osasta: A (antecedentti) eli edeltävä tekijä, B (behavior) eli käyttäytyminen ja C (consequence) eli seuraus. Tämän mallin avulla voidaan analysoida, mitkä tekijät laukaisevat tietyn käyttäytymisen ja mitä seurauksia, sillä on mikä puolestaan auttaa suunnittelemaan tehokkaita tukitoimia.

Impulsiivinen ja ylivilkas lapsi voi helposti jäädä varhaiskasvatuksessa tilanteisiin, joissa hänen käyttäytymistään ohjataan enimmäkseen kieltojen ja rajoitusten kautta. Juuri näillä lapsilla on usein luovuutta, leikkimielisyyttä ja sosiaalista rohkeutta, joita tulisi tietoisesti vahvistaa (Matilainen & Hewitt, 2025). Pedagogisen henkilöstön tehtävänä on tunnistaa lapsen vahvuudet ja tarjota toiminnan mahdollisuuksia, joissa lapsi pääsee kokemaan onnistumisia ja olemaan aktiivinen toimija (OPH, 2022; Pihlaja & Viitala, 2028). Lapsen osallisuuden tukeminen lisää hänen motivaatiotaan ja tunnetta siitä, että hän on hyväksytty osa ryhmää (Heiskanen & Syrjämäki, 2020). Opettajan sensitiivisyys eli kyky vastata lapsen tunne- ja käyttäytymisviesteihin ymmärtävästi ja johdonmukaisesti on ratkaisevaa impulsiivisen lapsen tukemisessa (Matilainen & Hewitt, 2025)

Impulsiivisella lapsella on usein haasteita omien reaktioidensa säätelyssä. Heiskanen ja Syrjämäki (2020) painottavat, että rauhoittumisen tukeminen ei tarkoita pelkästään rauhallista ympäristöä, vaan

myös sitä, että lapselle opetetaan aktiivisesti säätelykeinoja. Impulsiivisten lasten kohdalla opettajan tehtävä on ennakoita kuormittavia tilanteita ja tarjota vaihtoehtoja ennen ylivilkkeitä kehittyminen (Matilainen & Hewitt, 2022). Tämä voi tarkoittaa mm. rauhoittumispaikan tarjoamista, aistien kuormituksen säätelyä tai mahdollisuutta liikkeeseen hallitusti. Näillä keinoilla voidaan ennaltaehkäistä häiriökäyttäytymistä ja vahvistaa lapsen kykyä toimia osana ryhmää (Matilainen & Hewitt, 2022).

Toiminnanohjauksen pulmat ovat tyypillisiä ylivilkkaille ja impulsiivisille lapsille (Heiskanen & Syrjämäki, 2020). Jussila ja Niskanen (2020) painottavat, että ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten tukemisessa keskeistä on toiminnanohjauksen ja tarkkaavuuden tukeminen. Ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten voi olla vaikea pitää mielessä montaa asiaa samanaikaisesti tai noudattaa monivaiheisia ohjeita (Sundberg, 2023). Siksi ohjeet on hyvä antaa yksi vaihe kerrallaan ja tarvittaessa kuvallisen tuen avulla. Positiivinen palaute pienistäkin onnistumisista auttaa lasta pysymään motivoituneena ja vähentää turhautumista (Heiskanen & Syrjämäki, 2020). Myös sosiaalisten tilanteiden harjoittelu ja toiminnan mallintaminen ovat tärkeitä keinoja oppimisen ja osallisuuden tukemisessa (Jussila & Niskanen, 2020).

Yksilöllinen ohjaus on toinen keskeinen tukimuoto (Heiskanen & Syrjämäki, 2020). Impulsiivinen lapsi hyötyy opettajan antamasta pienryhmä- tai yksilötuesta, jossa toiminta voidaan rytmittää lapsen tarpeiden mukaan. Tämä mahdollistaa keskittymisen ja rauhoittumisen, jotka puolestaan tukevat oppimista. Lisäksi toiminnalliset ja keholliset oppimismenetelmät, kuten taukoliikunta ja kehotietoisuusharjoitukset, ovat tehokkaita tukikeinoja, jotka auttavat lasta säätelytaidoissa (Matilainen & Hewitt, 2025). Ylivilkas ja impulsiivinen lapsi tarvitsee aikuisen, joka kykenee pysymään rauhallisena myös haasteellisissa tilanteissa ja ohjaa lasta rakentavaan toimintaan. Myönteinen palaute, vahvuuksien huomioiminen ja turvallinen vuorovaikutus vahvistavat lapsen minäkuvaa ja tukevat pitkäjänteisyyttä oppimisessa (Matilainen & Hewitt, 2025).

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välinen yhteistyö on olennainen osa pedagogista tukemista. Yhteistyössä rakennetaan yhteistä ymmärrystä lapsen tarpeista ja sovitaan yhtenäisistä toimintatavoista arjessa. Tämä lisää lapsen kokemusta ennakoitavuudesta ja johdonmukaisuudesta sekä kotona että varhaiskasvatuksessa (Matilainen & Hewitt, 2025).

3 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tehtävänä on kartoittaa keinoja ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemiseksi ympäristön muokkaamisen ja pedagogisten keinojen näkökulmasta varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on kuvata, mitä tutkimusten avulla tiedetään aiheesta, sekä koota ja jäsentää tutkimustietoa

Tutkimustehtävän mukaisesti tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millä keinoin varhaiskasvatuksen opettaja voi tukea ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimista ympäristöä muokkaamalla?
2. Millaisilla pedagogisilla menetelmillä varhaiskasvatuksen opettaja voi tukea ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimista?

4 Menetelmä

Tässä osiossa määritellään käsite integroiva kirjallisuuskatsaus ja avataan sitä tutkimusmenetelmänä. Lisäksi esitellään tutkimusprosessin kulku ja avataan tutkimusmenetelmä, aineiston analyysi sekä analyysistä ilmenneet teemat ja havainnot. Jokainen tutkimusprosessin vaihe eritellään yksityiskohtaisesti. Avainsanat, valinta- ja hakukriteerit, käytettävän tietokannan sekä hakutulokset esitellään kriittisestä näkökulmasta. Näin varmistetaan kirjallisuuskatsauksen toistettavuus ja voidaan esittää uusi tieto tieteellisesti perusteltuna (Fan ym., 2022; Machi & McEvoy, 2022).

4.1 Integroiva kirjallisuuskatsaus

Menetelmänä kirjallisuuskatsaus on systemaattinen, kurinalainen ja kriittinen. Kirjallisuuskatsaus vaatii tutkijalta järjestelmällistä hakuprosessia, tutkimusten valikointia, tutkimusten arviointia, muistiinpanojen tekemistä sekä tietojen vertailua uuden tiedon tuottamiseksi (Vilka, 2023). Integroiva kirjallisuuskatsaus kuuluu laadullisiin- monimenetelmätutkimuksiin (Soininen & Merisuo-Storm, 2009).

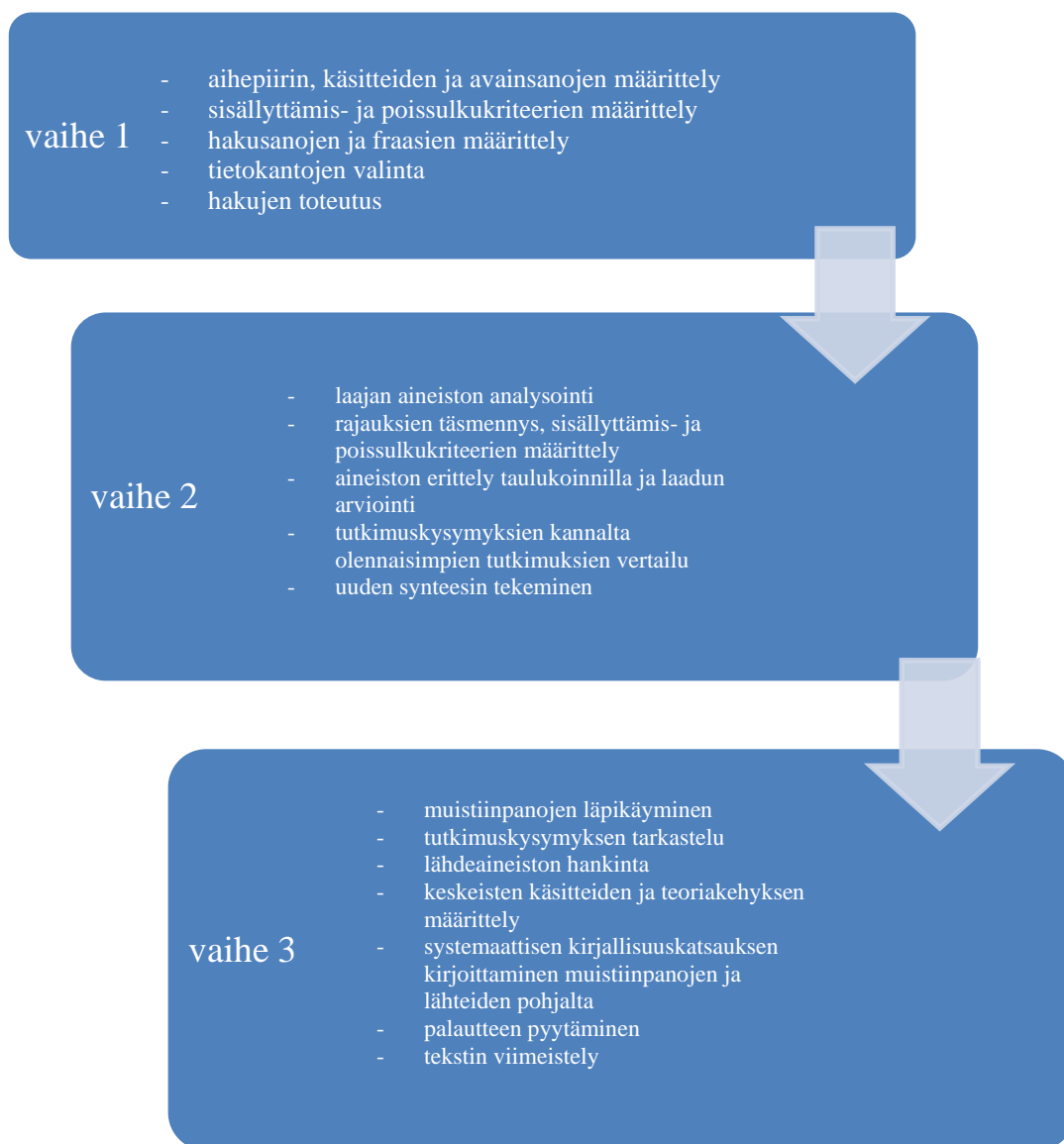
Tutkimusmetodiksi valikoitui integroiva kirjallisuuskatsaus, sillä tavoitteena on kuvata ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemista, tutkimalla vertaisarvioituja tutkimuksia sekä ammatillisia materiaaleja. Oleellisin vaatimus tutkimuksella on kartoittaa ja hyödyntää aiempaa teoreettista viitekehystä ja koota tutkimuksen tuloksia, jotka toimivat perustana uusille tuloksille (Vilka, 2023). ”Tutkimus toteutetaan olemassa olevan tiedon tunnistamiseksi, arvioimiseksi, tulkitsemiseksi ja yhdistämiseksi” (Vilka, 2023). Integroivan kirjallisuuskatsauksen menetelmin voidaan havainnollistaa ja tunnistaa, mihin teemoihin ja asioihin ei ole vielä tieteellisesti vastattu. Menetelmä antaa tutkimukselle mahdollisuuden kehittää uusia näkökulmia etsimällä katsauksen kirjallisuutta ja tutkimuksia, joiden metodologisia ja teoreettisia lähtökohtia voidaan vertailla. Synteesistä voi kehittyä käsitteellinen kehys tai käsitys, malli tai syvempi tietämys aiheesta (Dwyer, 2020).

4.2 Tutkimusprosessi

Tutkimuksen aikana ilmeni haasteita erityisesti aineiston rajaamisessa, sillä suuri osa artikkeleista käsitteli kouluiässä diagnosoituja lapsia, vaikka tutkimus keskittyy varhaiskasvatukseen. Integroivan kirjallisuuskatsauksen menetelmän mukaisesti pyrittiin yhdistämään empiirisiä tutkimustuloksia ja teoreettista viitekehystä siten, että syntyy kokonaisvaltainen ja jäsennelty kuva ilmiöstä. Tutkimus noudattaa Hanna Vilkan laatimaa 3 osaista kuviota kirjallisuuskatsauksesta prosessina (katso kuvio 2).

Kuvio 2

Tutkimusprosessin vaiheet Vilka (2023)

4.3 Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisällyttämisen- ja poissulkukriteerejä määriteltäessä tehtiin testin omaisesti hakuja valikoituneeseen tietokantaan (Eric). Aluksi haut tehtiin sekä suomen, että englannin kielellä. Hakutuloksia tuli vain muutamia suomen kielellä, joten kieleksi rajautui pelkkä englanti. Koehakuja tehdessä selvisi, millaisilla hakusanoilla saa eniten tutkimusongelmaan liittyviä artikkeleita ja millaista terminologiaa aiheen ympärillä käytetään eniten. Näin myös käytettävien hakusanojen määrä kasvoi. Tässä vaiheessa tutkimuskysymykseen lisättiin pedagogisten keinojen näkökulma. Tarkoitus on kuvata aihetta ajankohtaisesti, joten yhdeksi poissulkukriteeriksi valikoitui julkaisuvuosi. Tietokanta asetettiin rajaamaan tuloksista pois yli 10 vuotta vanhat tutkimukset.

Taulukko 2

Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
englanninkielinen	muu kuin englanninkielinen
julkaistu aikavälillä 2015–2025	vanhempi kuin vuonna 2025 julkaistu
tutkimus käsittelee varhaiskasvatusta	tutkimus ei käsittele varhaiskasvatusta
vertaisarvioitu	ei vertaisarvioitu
käsittelee alle 8-vuotiaita lapsia	käsittelee yli 7-vuotiaita lapsia
	kirjat
	väitöskirjat
	konferenssiesittelyt

4.4 Aineiston keruu, seulonta ja laadun arviointi

Tutkimuskysymys ohjasi kirjallisuuskatsauksen aineiston valinnassa. Valinnassa huomioitiin alkuperäisten tutkimusten rooli suhteessa tutkimuskysymyksiin ja niihin vastaamiseen.

Kirjallisuuskatsaukselle luonteenomaisesti tutkimukseen hankittu aineisto on etsitty ennalta luotujen sääntöjen mukaisesti rajatusti, järjestelmällisesti ja harkitusti. Tutkimukseen etsittiin tarvittava aineisto tietokanta Ericistä ennalta valittujen hakutermien avulla:

- hyperactivity
- kindergarten
- learning environment
- teacher
- pedagogy
- early childhood education
- impulsiveness

Termien järjestystä ja niiden yhdistelmiä vaihdeltiin. Eric antoi hyvin vaihtelevasti erimäärän tuloksia erilaisilla yhdistelmillä. Artikkeleiden otsikkojen skannaaminen auttoivat valitsemaan, mitkä termiyhdistelmät käsittelevät parhaiten tutkimusongelmaa. Ericissä hakuja tehdään OR-, NOT- ja AND-operaattorien avulla Boolean-logiikkaa hyödyntäen. Tutkimuksen hauissa käytettiin vain AND- ja OR-operaattoreita, sillä ne antoivat eniten tuloksia. Erilaisten termiyhdistelmien kokeilu muokkasi hakusanoja ja hakutermin järjestystä lopulliseen muotoon. Kuvio 3 esittää tämän tutkimuksen hakutermit.

Kuvio 3

Valikoituneet hakutermit

hyperactivity	hyperactivity disorder	kindergarten
kindergarten OR early childhood education	teachers or educators	environment
hyperactivity disorder	early childhood education or preschool or kindergarten	classroom management or behavior management or classroom techniques

Jotta tutkittavaa materiaalia kertyi tarpeeksi, aineistohakuja tehtiin 4. Taulukosta 3 ilmenee tehdyt aineistohaut ja hakusanayhdistelmät.

Taulukko 3

Hakusanayhdistelmät

Haku	Hakuyhdistelmä
Ensimmäinen haku	<i>“kindergarten AND hyperactivity AND teachers OR educators”</i>
Toinen haku	<i>“kindergarten OR early childhood education AND hyperactivity disorder”</i>
Kolmas haku	<i>“hyperactivity AND kindergarten OR early childhood education AND environment”</i>
Täsmähaku	<i>“(AB) classroom management or behavior management or classroom techniques AND (TX) early childhood education or preschool or kindergarten AND (TX) hyperactivity disorder”</i>

Hauilla löytyi yhteensä 151 vertaisarvioitua artikkelia. Katsauksen aineiston haku-, valinta- ja hakuprosessin kuvaamisessa noudatetaan PRISMA-kaaviota (Booth ym., 2022). Kaavion avulla tunnistetaan, seulotaan ja yhdistetään aineisto lopulliseen muotoonsa (katso kuvio 4 s.18).

Tunnistusvaiheessa aineistosta (n=151) siivilöitiin pois duplikaatit (n=4), sekä karsitaan otsikon perusteella aiheesta eriävät tekstit. Otsikon perusteella poistetut aineistot merkittiin punaisella värillä Excel-tauluktoon. Kelpoisuuden seulonta vaiheessa luettiin jäljelle jääneiden (n=66) aineistojen abstraktit ja karsittiin niiden perusteella tutkimukseen epäsovikivat aineistot pois. Nämä merkittiin keltaisella Excel-tauluktoon. Toisessa seulonnassa luettiin jäljelle jääneet (n=30) aineistot ja karsittiin pois ne, jotka eivät vastaa asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Katsauksen aineistoksi valikoitui 9 artikkelia.

Koska tutkittava aineisto jäi hyvin pieneksi, suoritettiin kirjallisuuskatsaukselle epätyypillisesti täsmähaku. Täsmähaun tarkoituksena oli löytää tutkimuskysymykseen 1 kattavampi aineisto. Haussa sisäänotto- ja poissulkukriteerit olivat samat kuin aiemmin tehdyissä hauissa ja haku toteutettiin myös Ericissä. Taulukko 4 esittää aineiston haun tunnistusvaiheen, kelpoisuuden seulonnan ja seulonnan tekstin sisällön mukaan.

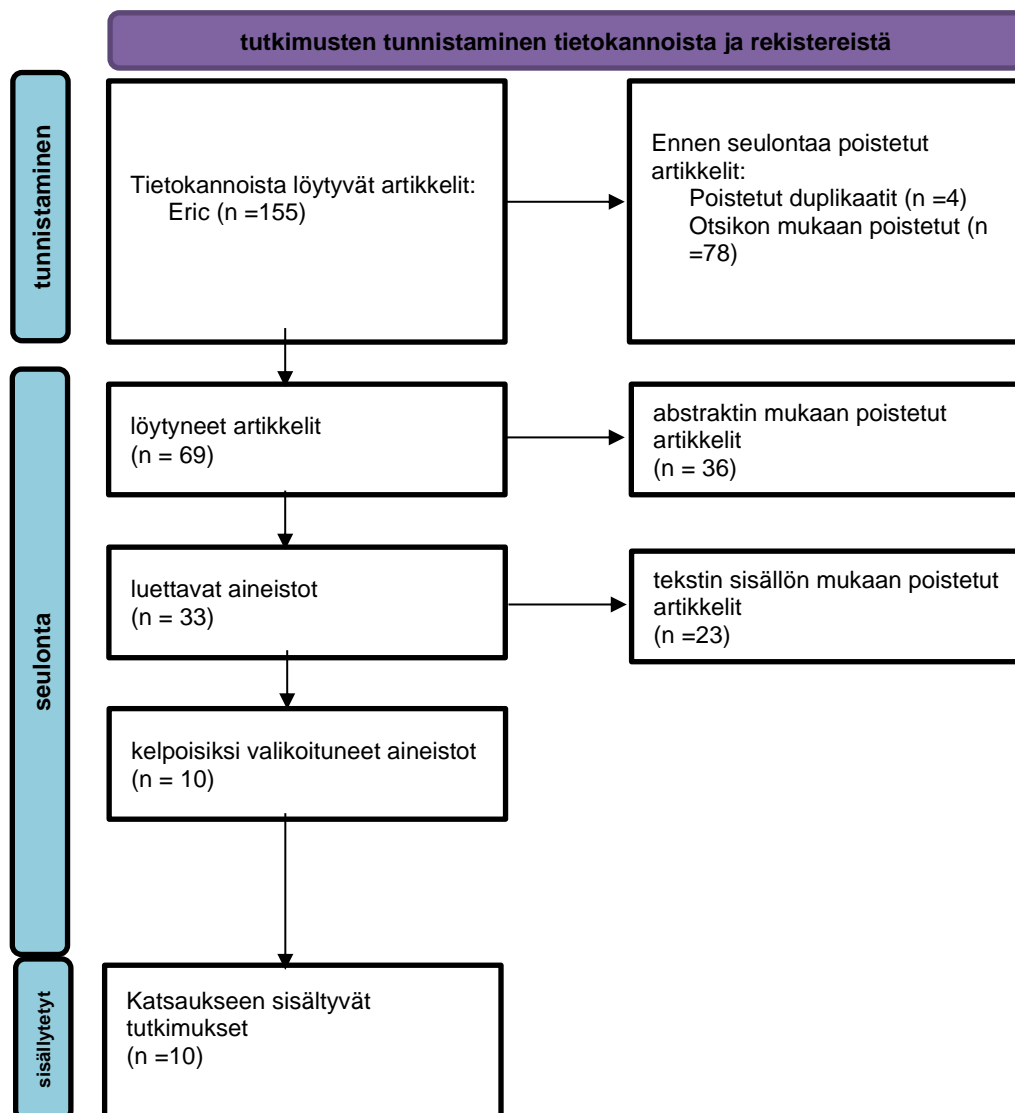
Taulukko 4

Tunnistusvaihe, aineiston kelpoisuuden seulonta ja seulonta tekstin sisällön mukaan

Haku	Tuloksia yhteensä	Tunnistusvaihe	Kelpoisuuden seulonta abstraktin mukaan	Seulonta tekstin sisällön mukaan
Haku 1. “kindergarten AND hyperactivity AND teachers OR educators”	n=33	n=33-15 → n=18	n=18-9 → n=9	n=9-5 → n=4
Haku 2. “kindergarten OR early childhood education AND hyperactivity disorder”	n=103	n=103-59 → 44	n=44-25 → n=19	n=19-15 → n=4
Haku 3. “hyperactivity AND kindergarten OR early childhood education AND environment”	n=15	n=15-11 → n=4	n=4-2 → n=2	n=2-1 → n=1
Täsmähaku “(AB) classroom management or behavior management or classroom techniques AND (TX) early childhood education or preschool or kindergarten AND (TX) hyperactivity disorder”	n=4	n=4-1 → n=3	n=3	n=3-2 → n=1
Koko aineisto	n=155	n=155-86 → n=69	n=69-36 → n=33	n=33-23 → n=10

Kuvio 4

PRISMA-kuvio

4.5 Tutkimusaineiston kuvaus

Tutkimuksen kohteeksi valikoitui pieni määrä artikkeleita (10). Helen Aveyard (2019) suosittelee, että katsauksessa olisi mukana vähintään 10–20 tutkimusta. Ensimmäisten hakujen jälkeen suoritettiin täsmähaku, jonka avulla tutkittavien artikkeleiden määrä kasvoi yhdellä. Tutkimuskysymyksen 1. vastaus on melko suppea, eikä lähdeaineistoa ole paljon. Tätäkin voidaan pitää merkittävänä tuloksena.

Suurin osa valikoituneiden aineistojen tutkimukset olivat toteutettu Yhdysvalloissa (8/10). Artikkeleiden valintaprosessissa Yhdysvaltojen lisäksi Kiina, Japani ja Saksa nousivat useasti esille artikkeleissa. Tämän vuoksi aineistoa lukiessa täytyy kriittisesti ymmärtää varhaiskasvatuksen erot sekä yhteiskunnallisesti, että kulttuurisesti.

Osa valikoituneista artikkeleista ei tutki erityisesti katsaukseen valikoitunutta aihetta, mutta niiden tuloksia voidaan pitää täsmävinä tutkimuskysymyksiin. Yhdessä artikkelissa Martin ym. (2018), tutkitaan esimerkiksi ulkoleikin ja fyysisen aktiivisuuden vaikutuksia oppimiseen. Tulokset osoittavat, että ylivilkkaat ja impulsiiviset lapset hyötyvät fyysisestä aktiivisuudesta varhaiskasvatuksessa oppiakseen tehokkaammin. Voidaan siis ajatella, että opettajan tietämys fyysisen aktiivisuuden vaikutuksesta oppimiseen, on yksi pedagogisista keinoista, joka tukee ylivilkasta ja impulsiivista lasta. Valtaosa artikkeleista käsitteli erityisesti ADHDta, sen diagnostiikkaa ja vaikutuksia koulunkäyntiin, jolloin tutkittava kohderyhmä oli alakouluikäisiä. Tämä karsi suurimman osan artikkeleista pois. Esiin nousi myös vanhempien ja opettajien huomioista tehtyjä tutkimusraportteja. Katsaukseen valikoitui yksi tällainen artikkeli (Llanes ym., 2018).

Valikoituneesta aineistosta nousi esiin erilaisia teemoja. Vähiten teemat liittyivät suoraan varhaiskasvatuksen ympäristön muokkaamiseen. Eniten teemat keskustelivat opettajien tietämyksestä, ennakoimisesta, erilaisista havainnointimenetelmistä, lasten yksilöllisistä eroista, fyysisen aktiivisuuden vaikutuksista oppimiseen sekä opettajien ja vanhempien välisestä yhteistyöstä. Monessa artikkelissa ympäristön vaikutus ja pedagogiset keinot olivat kietoutuneet toisiinsa ja antoivat osittain päällekkäisiä vastauksia. Kolme valikoituneista artikkeleista vastasi molempiin tutkimuskysymyksiin.

5 Tulokset

Tässä osiossa tutkimustulokset esitellään tutkimuskysymyksittäin kahdessa osiossa. Katsaukseen valikoitunut aineisto vastasi asetettuihin tutkimuskysymyksiin teemoittain. Taulukoiden tulososioon on kerätty tulokset vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Ensimmäiseksi esitellään kaikki katsaukseen valikoituneet artikkelit (katso taulukko 5). Seuraavaksi esitellään taulukon muodossa (katso taulukko 6 s.22) tutkimuskysymykseen 1 vastanneet artikkelit, joita avataan tekstinä. Kolmanneksi esitellään taulukon muodossa (katso taulukko 7 s.25) tutkimuskysymykseen 2 vastanneet artikkelit, joita avataan tekstinä.

Taulukko 5

Tutkimukseen valikoituneet artikkelit

Tekijä/t	Vuosi	Otsikko	Lehti	Maa
Martin, Hannah;Farrell, Antomia;Gray, James;Clark, Teresa B.	2018	<i>Perceptions of the Effect of Recess on Kindergartners</i>	Physical Educator	USA
Emily Hill;Robert J. Volpe;Amy M. Briesch	2023	<i>Psychometric Properties of the Classroom Observation of Engagement, Disrespectful and Disruptive Behaviors</i>	School Psychology Review	USA
Miklas, Erica P.;Jaber, Lindsey S.;Starr, Elizabeth	2021	<i>The Perceived Effectiveness of Full-Day Kindergarten for Children with ADHD</i>	Canadian Journal of School Psychology	Kanada
Garwood, Justin D.;Varghese, Cheryl;Vernon-Feagans, Lynne	2017	<i>Internalizing Behaviors and Hyperactivity/Inattention: Consequences for Young Struggling Readers, and Especially Boys</i>	Journal of Early Intervention	USA
Owens, Jayanti	2020	<i>Relationships between an ADHD Diagnosis and Future School Behaviors among Children with Mild Behavioral Problems</i>	Sociology of Education	USA
Erin K. Shoulberg, Hannah Scott, Caroline P. Martin, Connie L. Tompkins, Marissa Dennis, Allison Krasner, Betsy Hoza	2025	<i>Relations between Distinct Dimensions of Physical Activity and Preschoolers' ADHD Symptoms</i>	Journal of Attention Disorders	USA
Green Katherine, Robbins Sandra, Varga Mary, Head Cynthia, Davis Erin, Houze Whitney	2021	<i>Individualised Professional Development Using the Pyramid Model in an Urban Head Start Programme</i>	International Journal of Disability, Development and Education	USA
Dong, Yang;Chow, Bonnie Wing-Yin;Mo, Jianhong;Zheng, Hao-Yuan	2023	<i>Dialogic Reading with Attention-Deficit-Hyperactivity Disorder (ADHD) Kindergartners: Does Reading with Parents or Siblings Enhance Their Language Development?</i>	Developmental Psychology	Kiina
Llanes, Elizabeth;Blacher, Jan;Stavropolous, Katherine;Eisenhower, Abbey	2018	<i>Parent and Teacher Reports of Comorbid Anxiety and ADHD Symptoms in Children with ASD</i>	Grantee Submission	USA
Yilin Huang;Yifan Liu;Qiong Hu;Qiong Zhang	2024	<i>Impaired Reactive Control but Preserved Proactive Control in Hyperactive Children</i>	Journal of Attention Disorders	USA

5.1 Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukeminen ympäristöä muokkaamalla

Taulukko 6

Ympäristön muokkaaminen ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemiseksi

Tekijä/-t, artikkelin nimi, julkaisija ja maa	Tutkimuksen kuvaus	Tutkimusmetodi	Tulokset
Miklas ym., <i>The Perceived Effectiveness of Full-Day Kindergarten for Children with ADHD</i> , 2021, Canadian Journal of School Psychology, Kanada	Tutkii kanadalaisen leikkiin perustuvan kokopäiväisen esiopetuksen vaikutuksia ADHD-lapsen kehitykseen.	Laadullinen haastattelututkimus	<p>Negatiivinen vaikutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - pelkistetyllä toimintaympäristöllä/luokahuoneella - vapaalla ja organisoimattomalla ajalla - epäjohdonmukaisuudella <p>Positiivinen vaikutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - miellyttävällä oppimisympäristöllä - johdonmukaisilla vaatimuksilla - selkeillä ohjeilla - rauhoittumisalueilla
Martin ym., <i>Perceptions of the Effect of Recess on Kindergartners</i> , 2018, Physical Educator, USA	Tarkastelee ulkoleikin ja fyysisen aktiivisuuden vaikutuksia lasten opiskelumenestykseen.	Ladullinen haastattelututkimus	<p>Hyperaktiiviset lapset tarvitsevat paljon leikkiä ja ulkoilua paremman keskittymiskyvyn saavuttamiseksi.</p> <p>Säännölliset ulkoilut</p> <ul style="list-style-type: none"> - edistivät suoriutumiskykyä luokahuoneessa - vähensivät kurinpidollisia ongelmia - tukivat lasten keskittymiskykyä ja ohjeiden noudattamista
Shoulberg ym., <i>Relations between Distinct Dimensions of Physical Activity and Preschoolers' ADHD Symptoms</i> , 2025, Journal of Attention Disorders, USA	Tarkastelee fyysisen aktiivisuuden eri ulottuvuuksien yhteyksiä päiväkotikäisten lasten ADHD-oireisiin, kuten ylivilkkauteen, impulsiivisuuteen ja tarkkaamattomuuteen. Tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää, kuinka fyysisen aktiivisuuden määrä ja vaihtelu voivat vaikuttaa ADHD-oireiden hallintaan.	kvantitatiivinen poikittaistutkimus	<p>Ympäristöä voi muokata ja suunnitella niin, että se</p> <ul style="list-style-type: none"> - tukee liiallista fyysistä aktiivisuutta ja sen hallintaa - sisältää vaihtelevaa aktiivisuutta - rauhallisia hetkiä ja <p>intensiivisempiä aktiviteetteja</p> <ul style="list-style-type: none"> - auttaa lasta säätämään liikkeitään, välttämään liiallista impulsiivisuutta ja hyperaktiivisuutta

Ympäristön muokkaaminen on tehokas keino tukea ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen toimintaa. Hyvin suunniteltu ympäristö auttaa lasta säätelemään omaa toimintaansa, vähentää häiriökäyttäytymistä ja edistää oppimista ja hyvinvointia. Kokonaisuudessaan ympäristön tulee olla joustava, virikkeellinen ja samalla selkeä, jotta se vastaa lasten erilaisiin tarpeisiin (Miklas ym., 2021). Pelkistetty ja virikkeeton oppimisympäristö ei tarjoa lapselle riittävästi ärsykeitä eikä tue aktiivisuuden säätelyä. Vapaa ja organisoimaton aika voi johtaa levottomuuteen ja impulsiiviseen käyttäytymiseen, koska selkeitä rajoja ja struktuuria ei ole. Epäjohdonmukaiset vaatimukset ja ohjeet luovat epävarmuutta ja vaikeuttavat lapsen toimintaa, mikä voi lisätä häiriökäyttäytymistä (Miklas ym., 2021).

Miellyttävä, selkeästi jäsenneilty ja esteettisesti rauhoittava oppimisympäristö auttaa lasta rauhoittumaan ja keskittymään. Johdonmukaiset vaatimukset ja selkeät ohjeet tukevat lapsen kykyä ennakoita tapahtumia ja toimia odotusten mukaisesti. Rauhoittumisalueet – esimerkiksi pehmeillä kalusteilla varustetut nurkkaukset tai hiljaiset tilat – tarjoavat mahdollisuuden vetäytymiseen ja itsesäätelyn harjoitteluun (Miklas ym., 2021).

Ylivilkkaat ja impulsiiviset lapset tarvitsevat runsaasti mahdollisuuksia leikkiin ja liikkumiseen. Oppimisympäristöjen leikillisyyden säilyttämistä pidetään tärkeänä. Lapselle oppimisen tulee olla ennen kaikkea miellyttävää ja kiinnostavaa. Lapselle luonteenomaisesti tehokkain tapa oppia on leikin kautta, moniaistillisesti. Positiiviset tutkimustulokset puhuvat luokkahuoneen/oppimisympäristön leikillisyyden ja mielenkiintoisuuden puolesta. Esikoulut ja koulut, joissa on ympäristökasvatohjelmia, saavat korkeampia tuloksia matematiikassa, lukemisessa, kirjoittamisessa ja kuuntelussa (Martin ym., 2018). Lapsen ulkona vietetty aika korreloi oppimisen tehokkuutta ja saattaa vähentää tai auttaa hallitsemaan ylivilkkaus- ja impulsiivisuusoireita. Säännöllinen ulkoilu edistää keskittymiskykyä, vähentää kurinpidollisia ongelmia ja parantaa luokkahuonesuoriutumista. Vaihteleva aktiivisuus – kuten vuorottelu rauhallisten ja intensiivisten aktiviteettien välillä – tukee lasten liikkeen säätelyä ja auttaa ehkäisemään ylivilkkausta (Martin ym., 2018).

Oppimisympäristön suunnittelussa varhaiskasvatuksessa on tärkeää ottaa huomioon useita periaatteita, jotka tukevat ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen tarpeita (Shoulberg., 2025) Ympäristön tulisi tarjota mahdollisuus fyysiseen aktiivisuuteen sekä sen ohjattuun purkamiseen esimerkiksi taukoliikunnan tai erilaisten aktiivisuusvälineiden avulla. Lisäksi rakenteelliset tukikeinot, kuten selkeät aikataulut, visuaaliset ohjeet ja johdonmukaiset toimintarutiinit, auttavat lasta ennakoimaan päivän kulkua ja säätelemään omaa toimintaansa. Tilassa tulisi myös olla rauhallisia ja turvallisia alueita, joihin lapsi voi vetäytyä rauhoittumaan tarvittaessa. Oppimisympäristön tulisi mahdollistaa vaihtelevaa toimintaa, jossa yhdistyvät sekä intensiiviset että rauhoittavat hetket. Tällainen kokonaisuus tukee lapsen

itsesäätelyä ja auttaa ehkäisemään liiallista impulsiivisuutta ja hyperaktiivisuutta (Shoulberg ym., 2025)

5.2 Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukeminen pedagogisia keinoja käyttäen

Taulukko 7

Pedagogisia keinoja ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemiseksi

Tekijä, artikkelin nimi, julkaisija ja maa	Tutkimuksen kuvaus	Tutkimusmetodi	Tulokset
Dong ym., <i>Attention-Deficit-Hyperactivity Disorder (ADHD) Kindergarteners: Does Reading with Parents or Siblings Enhance Their Language Development?</i> 2023, Developmental Psychology, Kiina	Selvitetään dialogisen lukemisen vaikutuksia ADHD-lasten kielelliseen kehitykseen ja lukemismotivaatioon	interventiotutkimus	Yhteisen lukemisen avulla voidaan edistää <ul style="list-style-type: none"> - lapsen aktiivista osallistumista - kielellistä ilmaisutaitoa - ymmärrystä
Shoulberg ym., <i>Relations between Distinct Dimensions of Physical Activity and Preschoolers' ADHD Symptoms</i> , 2025, Journal of Attention Disorders, USA	Tarkastelee fyysisen aktiivisuuden eri ulottuvuuksien yhteyksiä päiväkotikäisten lasten ADHD-oireisiin, kuten ylivilkkauteen, impulsiivisuuteen ja tarkkaamattomuuteen. Tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää, kuinka fyysisen aktiivisuuden määrä ja vaihtelu voivat vaikuttaa ADHD-oireiden hallintaan.	kvantitatiivinen poikittaistutkimus	<ul style="list-style-type: none"> - fyysisen aktiivisuuden tarjoaminen lapselle osana pedagogiaa - päivän rytmittäminen aktiviteettien mukaan - liikkumisen mahdollistaminen eri tilanteissa ja opetuksessa
Green ym., <i>Individualised Professional Development Using the Pyramid Model in an Urban Head Start Programme</i> , 2021 International Journal of Disability, Development and Education, USA	Käsittelee varhaiskasvatuksen opettajien ammatillista kehittymistä kaupunkilaisessa Head Start -ohjelmassa Yhdysvalloissa. Tutkimuksessa tarkastellaan yksilöllistetyn ammatillisen kehityksen vaikutuksia Pyramidimallin käytön lisääntymiseen ja opettajien itsearvioituun tehokkuuteen. Pyramidimalli on varhaiskasvatuksessa käytetty malli sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen.	kvantitatiivinen interventiotutkimus	<ul style="list-style-type: none"> - yksilöllinen ammatillinen kehitys - opettajien valmennukset - lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistaminen
Llanes ym., <i>Parent and Teacher Reports of Comorbid Anxiety and ADHD Symptoms in Children with ASD</i> , 2018, Grantee Submission, USA	Tutkii ADHD:n ja ahdistuneisuuden oireiden yleisyyttä lapsilla, joiden ikä oli 4–7 vuotta. Vanhemmat ja opettajat arvioivat lasten käyttäytymistä käyttäen Child Behavior Checklist -lomakkeita.	kvantitatiivinen kyselytutkimus	<ul style="list-style-type: none"> - tiivis yhteistyö huoltajien ja asiantuntijoiden välillä - kyky luoda lapselle oikeanlainen ympäristö - varhainen tuen tunnistaminen ja tuki
Huang ym., <i>Impaired Reactive Control but Preserved Proactive Control in Hyperactive Children</i> , 2024, Journal of Attention Disorders, USA	Tutkii kognitiivisen kontrollin puutteita hyperaktiivisilla lapsilla, erityisesti reaktiivisen ja	kokeellinen tutkimus	- Reaktiivisen kontrollin tukeminen

Tekijä, artikkelin nimi, julkaisija ja maa	Tutkimuksen kuvaus	Tutkimusmetodi	Tulokset
Owens, J, <i>Relationships between an ADHD Diagnosis and Future School</i> , 2020, Sociology of Education, USA	proaktiivisen kontrollin osaluilla. Verrattiin kahta lapsiryhmää: hyperaktiivisia ja vähemmän hyperaktiivisia. Lapsia testattiin useilla kognitiivisilla tehtävillä, kuten muokatuilla stop-signaalitehtävillä ja Go/NoGo-tehtävillä, jotka mittaavat reaktiivista ja proaktiivista kontrollia.	kvantitatiivinen pitkäaikaisstudium	<ul style="list-style-type: none"> - Opettaja voi auttaa lasta harjoittelemaan reaktioiden hallintaa ja estämään impulsseja - Opetettu hidastettu reagointaika → lapsi oppii pysähtymään ennen toiminnan aloittamista - Proaktiivisen kontrollin vahvistaminen - opettaja voi tukea lasta ennakoimalla tilanteet ja antamalla ohjeet etukäteen - selkeät ja ennakoivat säännöt auttavat lasta valmistautumaan ja toimimaan tarkoituksenmukaisesti - Ärsykkeiden rajaus ja järjestelmällisyys - opettaja voi vähentää häiriötekijöitä ja luoda ympäristön, jossa on selkeät säännöt ja rakenteet
Garwood ym., <i>Internalizing Behaviors and Hyperactivity/Inattention: Consequences for Young Struggling Readers, and Especially Boys</i> , 2017, Journal of Early Intervention, USA	Tarkastelee varhaisten lukemisen vaikeuksien vaikutuksia lasten koulukäyttäytymiseen erityisesti lievistä käyttäytymisongelmista kärsivillä lapsilla.	kvantitatiivinen poikittaistutkimus	<ul style="list-style-type: none"> - selkeät rutiinit ja ennakoivat käytännöt - yksilöllinen tuki ja joustava opetus - perheen ja ammattilaisten yhteistyö - opettajan pedagoginen tietämys inklusiosta - yksilöllinen tuki - emotionaalinen ja käyttäytymisen tuki opetuksen yhteydessä - sukupuolierojen huomioiminen - varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy - opettajan pedagoginen tietämys - kyky tunnistaa ja tukea sekä lukemisen että käyttäytymisen haasteita varhaisessa vaiheessa, erityisesti pojilla, joilla riskit näyttäytyivät selvimmin
Hill ym., <i>Psychometric Properties of the Classroom Observation of Engagement, Disrespectful and Disruptive Behaviors</i> , 2023 School Psychology Review, USA	Tarkastelee Classroom Observation of Engagement, Disrespectful and Disruptive Behavior (COEDD) -havainnointivälineen psykometrisia ominaisuuksia. COEDD on systemaattinen suora havainnointiprotokolla, jonka tarkoituksena on arvioida kouluympäristössä esiintyvää käyttäytymistä.	kvantitatiivinen poikittaistutkimus	<ul style="list-style-type: none"> - jatkuva systemaattinen havainnointi - havainnointivälineet - lapsen vahvuuksien ja haasteiden tunnistaminen - käyttäytymisen ja oppimisen yhteyden ymmärtäminen, pedagoginen tietämys

Ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen tukeminen edellyttää monipuolisia pedagogisia keinoja, joiden avulla voidaan vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin ja vahvistaa hänen itsesääätely- ja oppimiskykyään. Opettajalla on keskeinen rooli lapsen kehityksen tukemisessa, ja pedagogisten ratkaisujen tulee olla joustavia, ennakoivia ja lapsilähtöisiä (Green ym., 2021).

Fyysisen aktiivisuuden sisällyttäminen osaksi pedagogiikkaa on tärkeää, sillä liike tukee ylivilkkaan lapsen itsesääätelyä ja keskittymistä. Päivän rytmittäminen eri aktiviteettien mukaan ja mahdollisuus liikkua eri tilanteissa, myös opetuksen aikana, auttavat purkamaan ylimääräistä energiaa ja tukevat oppimista (Shouldberg ym., 2025).

Reaktiivisen ja proaktiivisen kontrollin tukeminen on keskeistä impulsiivisen käyttäytymisen hallinnassa. Opettaja voi tukea reaktiivista kontrollia ohjaamalla lasta hidastamaan reaktioitaan ja pysähtymään ennen toimimista. Proaktiivinen kontrolli puolestaan vahvistuu, kun opettaja ennakoii tilanteita ja antaa ohjeet selkeästi etukäteen. Ennakoitavat säännöt ja rakenteet auttavat lasta valmistautumaan tilanteisiin ja toimimaan suunnitelmallisemmin (Huang ym., 2024).

Opetuksen järjestelmällisyys ja ärsykkeiden rajaaminen luovat oppimisympäristön, jossa lapsen on helpompi keskittyä. Selkeät rutiinit, visuaaliset ohjeet ja häiriötekijöiden minimoiminen tukevat rauhallista toimintaa. Samalla yksilöllinen ja joustava opetus mahdollistaa tuen sovittamisen lapsen omiin tarpeisiin (Hill ym., 2023).

Opettajan pedagoginen tietämys, erityisesti inklusion, käyttäytymisen ja oppimisen yhteyden ymmärtämisen osalta, on ratkaisevaa. Emotionaalisen ja käyttäytymisen tuen tarjoaminen opetuksen yhteydessä edistää lapsen kouluhyvinvointia. Sukupuolierojen huomioiminen ja varhainen puuttuminen ovat tärkeitä erityisesti tilanteissa, joissa pojilla käyttäytymisen ja lukemisen haasteet voivat korostua (Garwood ym., 2017).

Yhteistyö huoltajien ja asiantuntijoiden kanssa mahdollistaa lapsen kokonaistilanteen paremman ymmärtämisen ja tukemisen. Jatkuva systemaattinen havainnointi, havainnointivälineiden hyödyntäminen ja lapsen vahvuuksien ja haasteiden tunnistaminen auttavat rakentamaan yksilöllisiä tukitoimia, jotka vahvistavat lapsen osallisuutta ja oppimismotivaatiota (Llanes ym., 2018).

Myös yhteinen lukeminen tarjoaa oivallisen keinon edistää lapsen oppimista, kielellistä ilmaisua, ymmärrystä ja aktiivista osallistumista. Lukutilanteet voivat toimia rauhoittavina hetkinä, joissa lapsi saa mahdollisuuden keskittyä ja kehittää omaa ilmaisukykyään vuorovaikutuksessa aikuisen kanssa (Dong ym., 2023).

Pedagogista tukea ei pidä nähdä yksiulotteisena toimenpiteenä, vaan osa kokonaisvaltaista ja jatkuvaa prosessia, jossa lapsen kehitystä tuetaan monipuolisesti – niin opetussisällöissä, vuorovaikutuksessa kuin ympäristön rakenteissakin (Owens, 2020).

6 Pohdinta

Tässä tutkielmassa tarkasteltiin ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen oppimisen tukemista varhaiskasvatuksessa oppimisympäristöä muokkaamalla sekä pedagogisin keinoin. Tutkimustulokset vahvistavat monin osin tutkimuksen teoreettista viitekehystä. Sekä kirjallisuuskatsauksen aineistossa että viitekehyksessä korostuu, että ylivilkkaisten ja impulsiivisten lasten tukeminen edellyttää tarkoituksenmukaista ympäristön muokkaamista sekä pedagogisesti perusteltuja keinoja, joiden avulla voidaan edistää lapsen itsesäätelyä, osallisuutta ja oppimista. Tutkimukset osoittivat johdonmukaisesti, että selkeästi jäsenneily, virikkeellinen ja lasten yksilölliset tarpeet huomioiva ympäristö voi vähentää häiriökäyttäytymistä ja edistää oppimista. Myös Heiskanen ja Syrjämäki (2020) korostavat oppimisympäristön selkeyden, ennakoitavuuden ja yksilöllisyyden merkitystä ylivilkkaisten lasten oppimisen tukemisessa.

Tutkimustulokset korostivat selkeän rakenteen tärkeyttä. Strukturoimattomat ja epäselvät oppimisympäristöt voivat lisätä impulsiivisten lasten levottomuutta ja käyttäytymishaasteita, kuten myös Heiskanen ja Syrjämäki (2020), sekä Matilainen ja Hewitt (2025) esittävät. Tasapaino virikkeiden ja rauhoittavien elementtien välillä on olennainen osa toimivaa oppimisympäristöä, joka tukee lapsen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Matilainen ja Hewitt (2025) esittävät hyvin suunnitellun ympäristön olevan toimiva keino ylivilkkaan ja impulsiivisen lapsen toiminnan säätelyn tukemisessa.

Toimintaympäristön merkitys nousee vahvasti esiin sekä teoriassa että tuloksissa. Esimerkiksi Mannisen ja Ylilehdon (2007) kuvaama kokonaisvaltainen oppimisympäristön malli (fyysinen, sosiaalinen, psyykinen, didaktinen ja tekninen ulottuvuus) toteutuu tuloksissa siten, että opettajien tukikeinot painottuvat erityisesti fyysisen tilan muokkaukseen, rakenteisiin ja vuorovaikutuksen tukemiseen. Käytännön esimerkkeinä tästä toimivat muun muassa tutkimustuloksissa mainitut rauhoittumisalueet, selkeät ohjeet ja visuaaliset tuet sekä rutiinien johdonmukaisuus (Miklas ym., 2021; Martin ym., 2018).

Pihlajan ja Viitalan (2018) mukaan ylivilkkaat ja impulsiiviset lapset hyötyvät ennakoitavasta ja rauhallisesta ympäristöstä, jossa on mahdollisuus vetäytymiseen ja tuettuun vuorovaikutukseen. Tämä toteutuu myös tutkimustuloksissa, joissa korostetaan rauhoittumiseen tarkoitettujen tilojen ja aktiivisuuden vaihtelun merkitystä käyttäytymisen säätelyn tukena (Shoulberg ym., 2025). Myös ulkoilun ja fyysisen aktiivisuuden merkitys korostuu – sekä Pihlajan ja Viitalan (2018) että Martinin ym., (2018) mukaan liikunta ja leikki tukevat lapsen keskittymistä ja vähentävät impulsiivisuutta.

Matilainen ja Hewitt (2025) painottavat ympäristön merkitystä erityisesti neurokirjon lasten tukemisessa. Heidän mukaansa selkeästi jäsenneily tila, ärsykkeiden hallinta ja sensomotorinen säätely

ovat keskeisiä tekijöitä. Näiden teemojen voidaan nähdä toteutuvan myös tutkimustuloksissa visuaaliset rajaukset, aktiivisuusvälineet ja siirtymätilanteiden ennakointi mainitaan toimivina tukikeinoina. Tulokset osoittavat, että opettajien tietämys näistä keinoista on avainasemassa, mikä on linjassa myös Matilaisen ja Hewittin (2025) näkemyksen kanssa siitä, että pedagogisen henkilöstön osaaminen ja sensitiivisyys vaikuttavat suoraan lapsen hyvinvointiin.

Pedagogisten keinojen osalta yksilöllinen ohjaus, pienryhmätyöskentely ja positiivinen palaute nousevat sekä teoriassa että tutkimustuloksissa keskeisiksi. Samaa yksilöllisen ohjauksen merkitystä korostivat Sundberg (2023) sekä Heiskanen ja Syrjämäki (2020) Tuloksissa todetaan, että ennakoiva opettaminen, tarkka ohjeistus ja fyysistä aktiivisuutta sisältävät menetelmät edistävät lasten osallisuutta ja oppimista. Tämä vahvistaa Matilaisen ja Hewittin (2025) esiin nostamaa näkemystä siitä, että sensitiivinen vuorovaikutus ja konkreettiset pedagogiset työkalut, kuten ABC-malli ja visuaaliset aikataulut, tukevat impulsiivisten lasten toimintakykyä.

Opettajan rooli korostui erityisesti pedagogisten keinojen tarkastelussa. Lapsen yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen ja opetuksen mukauttaminen niiden mukaisesti on keskeinen tekijä tukitoimien onnistumisessa, kuten Heiskanen ja Syrjämäki esittävät (2020). Ylivilkkaiden ja impulsiivisten lasten oppimistyylit voivat poiketa tavanomaisista, ja opettajan sensitiivisyys näitä eroja kohtaan voi ehkäistä oppimisvaikeuksia ja vahvistaa lapsen itsesäätelykykyä. Varhaiskasvatuksessa tehdyillä valinnoilla voi olla kauaskantoisia vaikutuksia lapsen tuleviin oppimiskokemuksiin.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on tärkeää huomioida aineiston rajallisuus. Vaikka tarkasteltuja tutkimuksia oli kymmenen – mikä vastaa Aveyardin (2019) suosittelemaa vähimmäismäärää – aineiston suppeus voi rajoittaa tulosten yleistettävyyttä. Lisäksi huomattava osa tutkimuksista (8/10) oli tehty Yhdysvalloissa, mikä tuo mukanaan kulttuurisen ja yhteiskunnallisen kontekstin, joka ei välttämättä vastaa muiden maiden, kuten Suomen, varhaiskasvatuskäytäntöjä. Tämän vuoksi olisi tärkeää laajentaa tutkimusta kansainvälisesti ja tarkastella, kuinka tulokset pätevät erilaisissa kulttuuri- ja kasvatusympäristöissä.

Aineiston valintaprosessissa nousi esiin myös tutkimuksia, jotka eivät suoraan käsitelleet varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä, mutta jotka tarjosivat arvokasta kontekstuaalista tietoa esimerkiksi ADHD:n ja fyysisen aktiivisuuden yhteydestä oppimiseen. Koska tutkimus perustuu rajattuun ja kulttuurisesti painottuneeseen aineistoon, jatkotutkimus on tarpeen. Erityisen tärkeää olisi tutkia, miten ympäristön ja pedagogisten menetelmien yhdistäminen voidaan käytännössä toteuttaa eri varhaiskasvatusympäristöissä ja millaisia pitkäaikaisia vaikutuksia näillä toimilla on lasten kehitykseen. Esimerkiksi pitkittäistutkimus, jossa seurataan lasten kehitystä usean vuoden ajan tukitoimien käyttöönoton jälkeen olisi tieteellisesti hyödyllinen. Lisäksi olisi tärkeää toteuttaa

interventiotutkimuksia, joissa testataan erilaisia ympäristön muokkauksen ja pedagogisten keinojen yhdistelmiä — esimerkiksi visuaalisen tuen, pienryhmätoiminnan ja rauhoittumistilojen vaikutusta lapsen käyttäytymiseen ja oppimiseen.

7 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2013) esittelemien tieteellisen tutkimuksen kriteerien valossa. Keskeisiä arviointiperusteita ovat reliabiliteetti, validiteetti sekä tutkimusprosessin läpinäkyvyys ja toistettavuus (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2013). Tuomi ja Sarajärvi (2024) esittää laadullisen tutkimuksen kriteerien olevan selkeä tutkimusasetelma, aineiston läpinäkyvä käsittely, analyysin loogisuus ja tulkinnan perusteltavuus.

Tämä tutkimus on toteutettu integroivana kirjallisuuskatsauksena, jonka menetelmä perustuu järjestelmällisyyteen ja kriittiseen aineiston tarkasteluun. Tutkimusprosessi, mukaan lukien hakutermit, sisäänottokriteerit ja aineiston seulonta, on kuvattu yksityiskohtaisesti. Tämä parantaa tutkimuksen reliabiliteettia, sillä toistettaessa samanlaisin menetelmin voidaan päästä samankaltaisiin tuloksiin (Hirsjärvi ym., 2009; Tuomi & Sarajärvi, 2024). Tutkimuksen luotettavuus on pyritty varmistamaan huolellisella ja systemaattisesti toteutetulla tutkimusprosessilla, joka noudattaa selkeästi integroivan kirjallisuuskatsauksen menetelmällisiä vaatimuksia. Katsauksen toteutuksessa on hyödynnetty PRISMA-kaaviota sekä Hanna Vilkan (2023) kuvaamaa kirjallisuuskatsauksen prosessimallia, jonka mukaisesti tutkimuksen vaiheet ovat dokumentoitu tarkasti ja toistettavasti. Tutkimuksen aineiston haku, valintakriteerit, aineiston analysointi sekä tulosten raportointi on kuvattu yksityiskohtaisesti (Vilka, 2023).

Luotettavuuden kannalta keskeistä on lähdeaineiston valinta. Validiteetti – eli se, mittaako tutkimus sitä, mitä sen on tarkoitus mitata – on pyritty varmistamaan kohdistamalla aineiston valinta täsmällisesti tutkimuskysymyksiin. Tässä tutkimuksessa hyödynnettiin vain vertaisarvioituja artikkeleita, jotka on haettu luotettavasta tieteellisestä Eric-tietokannasta. Aineisto on rajattu relevanteihin tutkimuksiin selkeiden sisäänotto- ja poissulkukriteerien avulla. Aineiston analyysissä on pyritty kriittisyyteen ja johdonmukaisuuteen, siten, että tulkinnat perustuvat tutkimuskysymyksiin olennaisesti liittyviin teemoihin ja ilmiöihin. Tämä tukee tutkimuksen sisällöllistä validiteettia (Hirsjärvi ym., 2009).

Sisällöllinen validiteetti toteutuu, kun tutkimuksen käsitteet ja rajaukset on määritelty selkeästi. Lisäksi ulkoiseen validiteettiin liittyvä kriittinen pohdinta on huomioitu esimerkiksi tarkastelemalla kulttuurisia eroja valikoituneiden tutkimusten taustalla (Hirsjärvi ym., 2009). Tutkimuksessa on otettu huomioon teoreettinen saturaatiopiste, eli aineiston määrä on rajattu selkeästi tutkimuskysymysten kannalta relevanttiin kokonaisuuteen. Vaikka tutkimukseen valikoitui lopulta vain 10 artikkelia, tämä on perusteltua kontekstin ja aineiston rajallisuuden vuoksi – ja voidaan Tuomen ja Sarajärven (2024) mukaan tulkita itsessään tutkimukselliseksi havainnoksi.

Tutkimuksen eettisyys perustuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen. Koska kyseessä on kirjallisuuskatsaus, ei tutkimukselle ollut tarpeen hakea erillistä eettistä ennakoarviointia. Aineisto ei sisällä henkilötietoja eikä uutta empiiristä aineiston keruuta. Tutkimuksessa on noudatettu tarkkaa (APA7 mukaista) lähdeviittausta ja huolehdittu katsaukseen päätyneiden aineistojen sekä muiden lähteiden tekijöiden töiden asianmukaisesta kunnioittamisesta (Hirsjärvi ym., 2013).

Tutkimuksessa on huomioitu eettinen velvollisuus erittää tiedot objektiivisesti. Erilaisia näkökulmia ja mahdollisia ristiriitaisuuksia aineistossa ei ole pyritty peittelemään, vaan ne ovat tuotu näkyväksi osana tulosten analyysia. Analyysissä on pyritty aineistolähtöisyyteen, eli tulkinnat ovat nousseet aineistosta, eikä niitä ole sovitettu teoreettisiin oletuksiin. Aineistoa on tarkasteltu kriittisesti ja luokiteltu selkeästi esiin nousseiden teemojen kautta. Näin on pyritty estämään tutkijan omien ennako-oletusten liiallinen vaikutus tulkintaan, mikä on yksi keskeisistä laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereistä (Tuomi & Sarajärvi, 2024). Tutkimus edistää tiedon avoimuutta ja mahdollistaa jatkotutkimuksen aiheen parissa. Lisäksi eettisesti kestävään toimintaan kuuluu tietoaukkojen ja aineiston rajoitteiden tunnistaminen ja raportointi (Hirsjärvi ym., 2009; Vilka, 2023).

Eettinen näkökulma näkyy myös tutkimusaiheen käsittelytavassa: ylivilkkaita ja impulsiivisia lapsia tarkastellaan kunnioittavasti ilman leimaavaa kieltä tai diagnosointiin keskittyvää lähestymistapaa. Tutkimuksen keskiössä ovat lapsen yksilöllinen kehitys, osallisuus ja oikeus saada tukea arjen oppimistilanteissa. Tämän myötä tutkimus tukee varhaiskasvatuksen käytäntöjen kehittämistä tavalla, joka edistää tasa-arvoa ja inklusiivisuutta.

Lähteet

- Aveyard, H. (2019). *Doing a systematic review: A student's guide* (2nd ed.). SAGE Publications Ltd.
- Becker, K. B., & McCloskey, L. A. (2002). Attention and conduct problems in children exposed to family violence. *American Journal of Orthopsychiatry*, 72(1), 83–91.
- Blair, C. (2010). Stress and the development of self-regulation in context. *Child Development Perspectives*, 4(3), 181–188.
- Booth, A., Sutton, A., Clowes, M., & Martyn-St James, M. (2022). *Systematic approaches to a successful literature review* (3rd ed.). Sage Publications.
- Dong, Y., Zhang, H., & Liu, R. (2023). Attention-deficit-hyperactivity disorder (ADHD) kindergarteners: Does reading with parents or siblings enhance their language development? *Developmental Psychology*. [https://doi.org/\[lisää oikea DOI\]](https://doi.org/[lisää oikea DOI])
- Dwyer, P. (2020). *A step-by-step guide to conducting an integrative review*. Springer Nature Switzerland.
- Garwood, J. D., Vernon-Feagans, L., & Cox, M. (2017). Internalizing behaviors and hyperactivity/inattention: Consequences for young struggling readers, and especially boys. *Journal of Early Intervention*.
- Green, A. L., Peterson, S. M., & Carta, J. J. (2021). Individualised professional development using the Pyramid Model in an urban Head Start programme. *International Journal of Disability, Development and Education*.
- Heiskanen, H., & Syrjämäki, P. (2020). Yksilöllinen pedagogiikka – arjen tukitoimet ja sensitiivinen vuorovaikutus. Teoksessa S. Sulkinen, S. Hirvonen & M. Törmänen (toim.), *Pienet tuetut askeleet – pedagogiikkaa levottomille lapsille* (s. 83–96). PS-kustannus.
- Hewitt, M., & Matilainen, M. (2022). *Neurokirjon oppilas koulussa*. PS-kustannus.
- Hewitt, M., & Matilainen, M. (2025). *Neurokirjon lapsi varhaiskasvatuksessa*. PS-kustannus.
- Hill, L. G., Wang, M., & Owens, S. J. (2023). Psychometric properties of the classroom observation of engagement, disrespectful and disruptive behaviors. *School Psychology Review*.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita* (15. p.). Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2013). *Tutki ja kirjoita* (18. painos). Tammi.
- Huang, J., Chen, Y., & Li, W. (2024). Impaired reactive control but preserved proactive control in hyperactive children. *Journal of Attention Disorders*.

- Jussila, K., & Niskanen, E. (2020). *NEPSY – materiaalipakki ammattilaiselle*. Niilo Mäki Instituutti.
- Koivula, M., Siippainen, A., Eerola-Pennanen, P., & Böök, M.-L. (2022). *Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen, Toim.). Vastapaino.
- Llanes, E., Smith, C., & White, B. (2018). Parent and teacher reports of comorbid anxiety and ADHD symptoms in children with ASD. *Grantee Submission*.
- Manninen, J., & Ylilehto, H. (2007). *Oppimista tukevat ympäristöt: Johdatus oppimisympäristöajatteluun*. Opetushallitus.
- Martin, H., Farrell, A., Gray, J., & Clark, T. B. (2018). Perceptions of the effect of recess on kindergartners. *Physical Educator*.
- Matilainen, M., & Hewitt, S. (2025). *Neurokirjon lapsi varhaiskasvatuksessa* (2. painos). PS-Kustannus.
- Matilainen, M., & Puustinen, M. (2021). *Maltti ja Sinni*. Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
- McGoey, K. E., Eckert, T. L., & DuPaul, G. J. (2002). Early intervention for preschool-age children with ADHD: A literature review. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 10(1), 14–28.
- Miklas, E. P., Jaber, L. S., & Starr, E. (2021). The perceived effectiveness of full-day kindergarten for children with ADHD. *Canadian Journal of School Psychology*.
- National Institute of Child Health and Human Development Early Child Care Research Network. (2005). Duration and developmental timing of poverty and children's cognitive and social development from birth through third grade. *Child Development*, 76(4), 795–810.
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*. Opetushallitus.
- Owens, J. S. (2020). Relationships between an ADHD diagnosis and future school. *Sociology of Education*.
- Puustjärvi, A., Huhdanpää, H., & Korhonen, M. (2023). Pienen lapsen ylivilkkaus ja impulsiivisuus: ADHD vai jotakin muuta? *Suomen Lääkärilehti*, 78, e35068.
- Shoulberg, E. K., Rivera, L. D., & Martin, M. J. (2025). Relations between distinct dimensions of physical activity and preschoolers' ADHD symptoms. *Journal of Attention Disorders*.
- Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologinen yhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen & Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen asettama

- työryhmä. (2019). *ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö) Käypä hoito -suositus*. Käypä hoito.
- Sundberg, E. (2023). *Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa*. PS-kustannus.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2024). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5. uudistettu painos). Tammi.
- Vilka, H. (2021). *Kirjallisuuskatsaus: Metodina, opinnäytetyönä ja tekstilajina* (2. p.). Finn Lectura.
- Vilka, H. (2023). *Laadullinen kirjallisuuskatsaus – tutkimusprosessi käytännössä*. Finn Lectura.

